

IKONOSZTÁZ A VILÁG VÉGÉN (VI.)

DRAGAN JOVANOVIĆ DANILOV

VI.

A TÜZET FOGOTT GORDONKA

Levelek a ládafiából

*Ezek pedig a lélek ékességei,
Szeme rubinja és gyöngye a szerelem betegének,
Mérhetetlen kincse a fájó szívnek,
Szenvedő zokszava, a szerelmes sóhaja.*

(Blake: A lélek vándora)

Drága Françoise-om,

katona vagyok a világnak ebben a szomorú bugyrában, s nem egészen értem, mi történik körülöttem. Sárban meg poshadt, zöld mocsarak között kóborolok faluról falura, egyik erdőből a másikba, akár a dúvad. Álmatlanul, áporodottan menetelek nekem ismeretlen emberek társaságában. Most, télutón, mindenfelé pocsolják, valamilyen rücskös tökök a sárban, felpuffadt disznótetemek ebben a temetői agyagban meg valamiféle, kísértetiesen fehér ludak a csöpögő szomorúfüzek alatt. S ami a jószággal történt, hamarosan az emberrel is megeshet. Naponta küszködöm, nehogy elveszítsem a józan eszem. A sötét éjszakákat fáradtságtól bágyadtan, istállókban meg pajtákban alszom át nyirkos szénában, szalmában, az ökrök meg csikók langyos párájába belebódul-

va. Amikor felébredek, könnybe lábad a szemem. Fialokat látok, szinte gyerekek még, akiről többé senki sem visel gondot. Egyikük-másikuk kábítószerezik, hogy elviselje a valóságot. Arra az egynéhány fiatal katonára gondolok, akiket láttam, ahogy egymás hegyén-hátán fekszenek az útszéli árokban az Akvárium vendéglő közelében, a Koševo hegyen. Az eső lemosta a sarat az egyik kiskatona combjáról, úgyhogy márványfehér lett. Sajnálom az idős néniket, asszonyokat meg apróságukat, együtt érzek, ó, de mennyire együtt érzek, szerelmem, ezekkel a szerencsétlenekkel, Atlantisz e gyermekeivel, mindegy mifélek, szerbek, horvátok vagy muzulmánok-e, akik a háború szörnyűségei elől menekülnek. Márpedig mit vétettek ők Istennek? Meresztem a szemem a vaksötétbe. Őrséget állok ebben a pusztaságban. Már több órája senki sem esett el közülünk. Körös-körül aknamezők vannak, ha arrafelé tévedsz, az akna egy szempillantás alatt elviheti a lábad. Itt mindenki kegyetlenkedik. Tegnap felfordult a gyomrom egy szerb fegyveres eljárása láttán – ez a szakállas, kocka fejű semmirekellő, jóllehet nem volt ittas, belelövöldözött a már halott horvát meg mozlím katonákba. Ez a tökfilkó sorozatlövésekkel lőtte szitává kalasnyikovjából a holttesteket, leköpdöste és bakancsával dühödten rugdosta őket, miközben mindenfelé folyt a vér. Drága Françoise-om, bocsásd meg, hogy ezekkel a borzalmakkal nyugtalanítalak. Katona vagyok, s nem értem egészen, mi zajlik körülöttem. Minden vágyam, hogy lássalak már. Hogy megtudjam, túl vagy-e a szülésen, és hogy a gyermekünk világrajövetelével minden rendben volt-e. Ebből a végeláthatatlan száműzetésből – szeretlek és puszilom minden porcikádat.

Danilód

Drága Danilóm,

leveled csak ma kaptam meg. Jelentem, hogy világra hoztam a lányunkat. A mi Sophie-nk mindennap nagyobb és édesebb. Őt kis fogcskája van. Annyira boldog vagyok, hogy van nekünk ő. A legnehezebbek, szerelmem, a szülést követő napok voltak. Magát a szülést leírhatatlan erejű orgazmusként éltem át. Hisz érted, ugye, a magányos asszony túlérzékenysége ez, aki új lakost hozott erre a véresen gyönyörű világra. Az édesapám segített legtöbbit körülöttem. Teljesen a csemeténknek szenteltem magam. Dimitrij fiam egyszerűen imádja. Amíg a

baba alszik, Dimitrij indiános könyveket olvas, én meg a másik szobában gordonkázom – gyakorolok –, és sírok. Rád gondolok, hogy élsz-e, valamelyik táborban senyvedsz-e, a francia televízió naponta mutat ilyen fogolytáborokat. Nyugalankodom, s nem is tudok megnyugodni, amíg elő nem veszem a csellót. Muzsikálok, tehát, s elnézem a kislányunkat, ahogyan alszik. Megkísérlem magam elé képzelni azt a délies, tágra nyílt szemed, amint úgy nézel rám, mint egy hindu istennőre. Eszembe jut a megismerkedésünk, az első szerelmi éjszakánk. Az én gordonkám tüzet fogott akkor. Valósággal égtem, rettenetesen tűzbe jöttem, de mielőtt táncba fogtam volna, ez nem látszott. Olyan volt a testem, mint a ma született gyermeké. Mégis, amíg táncoltam, igazában halott voltam. Úgy tűnt, még a lélekharangot is hallom. De eladdig csupán parázslottam, mert képtelen voltam kialudni, nem, semmi sem tudott eloltani. Fürödtem a virágmintás ruhámban, mely olyan tarka volt, mint egy virágoskert, a legáttetszőbb kékségbe alámerülve úsztam kristályok meg gesztenyefák sokágú gyertyatartói között, miközben te meg a szemeiddel oltogattál. Málnát eszegettünk isteni eledel gyanánt, utána pedig hatalmasat szeretkeztünk, miközben virágzott az illatos hunyor, nemkülönben a havasi gyopár az olvadó hó alatt, a szirteken, mindaddig, amíg el nem pukkantunk a baktériummentes fényben – nem, ez nem villamos orgazmus, hanem amolyan régimódi, fával, szénnel fűtött csúcs volt. A szemed ragyosságából mindent kiolvastam. Különben pedig magaddal kellett volna vinned, bárhová mégy is. Én vagyok az a gyerekkorodból való Erdő Lány, akiről meséltél. Időközben átköltöztem a Desvauh utcai új lakásomba. Anyagi helyzetünk nem a legrózsásabb. Ebben is sokat segített az édesapám. A helyiségek világosak, a mi szobánkból pláne fenséges kilátás nyílik. Sophie, Dimitrij fiam meg én, ide, ebbe a meleg fészekbe várunk. Egyedül a jó isten tudja, mennyire szeretlek, és mennyire aggódom érted. Van-e szörnyűbb annál, mint ha valaki csupa aggódásra alapozza a szerelmét? Elfáradtam, annyira belefáradtam, hogy olyan távol vagy. Annyira hiányzik a jóságos tekinteted, a kezed, a szagod, az a te gyatra franciád. Az emlékezet közönséges alamizsna, az emlékek pedig vadászkürtök, melyeknek rianását elsodorja a szél. Hát, igen, ha nem csalódom, Apollinaire énekelt így az emlékekről. S nekem most nem marad más. Áldásomat rád, és imádkozom érted. A közelgő viszontlátás reménye ragyogja be ezeket a hideg napokat. Csak

a magasságos isten tudja, mennyire vágyódom utánad. Viszontlátásra, drága Danilóm.

*A te két kislányod mindörökre
Sophie és Françoise*

Drága Françoise-om,
megkaptam leveled, benne a gyerekünk fényképével. A gyerek szép, vagyis rád van, s rajtad kívül ő az egyetlen fényes pont ebben a parlagi össötétségben. Ami itt van, az a halál előszobája. Körülöttem sorra halnak az emberek, a legnagyobb kínok között. Egyik bajtársunknak egyszerűen megállt a szíve a kimerültségtől, neki tehát, másokhoz képest, aránylag könnyű és szép halála volt. Egy hétig, a múlt héten, csak sírokat ástunk. A napokban pedig, bánatában, öngyilkos lett egy fiatal, pelyhes állú tartalékos, ugyanis levelet kapott a babájától, melyben a lány értesíti, hogy szakít, mert nem hajlandó várni rá tovább. Látod, drága Françoise-om, itt rohadunk hónapok óta, úgy tűnik, kész örök-kévalóság. Várjuk a Messiást, neki viszont nem sietős. Nemigen tudnám leírni, milyen lelkiállapotban vagyok. Nyugalanságom itt mindenüvé elkísér. Észbontó, mi mindenem estem át az utóbbi hónapokban. Súlyos golyóbisznak érzem a fejem. Az agyamban mintha rejtélyes szerkezet, oda belopott pokolgép ketyegne, amely még csak ezután robban. Tudatom azonban messze kószál valahol. Fáradt vagyok. Szeretnék valahová elutazni veled meg Sophie-val. Csókolom az angyali kezeidet. Csókoltatom a kislányunkat.

Danilo

Kedves Michael Atyamester,
nemeslelkűsége kimondhatatlanul meghatott. Mindig az volt az álom, bárcsak megérdemelném egyszer, hogy megismerhessek egy olyan embert, mint ön. Már egy esztendeje Boszniában vagyok. Az éghajlat a legkevésbé sem könyörületes errefelé. Egy mindenkitől elfeledett európai pusztaság legsötétebb zugában hanyódom-vetődöm. Mindenfelé üresség, bomlófélben levő holttestek undorító bűze, csupa borzalom, amelyben lélegezni is alig lehet. Isten országa közöttünk van, mondta volt Jézus Krisztus. De hát milyen isten az, aki hátat fordított gyermekeinek? Méltatlan, bizony méltatlan a mi Urunk, nagyon kedves Michaelém. Itt, ebben a pokolban, gyakran elgondolkodom a rossz örök

rejtélyéről. Az isteni kegyelem, érti, ugyebár, az én szememben nem valóság többé. Mi pedig csak annak vagyunk birtokában igazán, aminek voltaképpen mégis híján vagyunk. A szeretetnek és a melegségnek.

Érzem, nincs sok időm hátra, mégis váltig remélem, hogy viszontlátjuk egymást. Gondolhatja, milyen örömmel nézek elébe, hogy újra találkozunk majd az ön meleg otthonában, és késő éjszakáig elcsevegünk Rimbaud-ról. Hogy akár százfelől is megközelítsük, miként azt Etiemble tette *Le mythe de Rimbaud* című tanulmányában.

Hiányolom az ön vendégszerető és finom szellemiségét. A közeli viszontlátásra, gondolatban addig is maradok tiszta szívemből önnel, barátian

Danilo

BORBÉLY János fordítása

(Folytatjuk)